

ЗМІСТ

Частина I. Свідомість	17
Одна хвилина.....	19
Дві хвилини.....	39
Три хвилини.....	54
Історія Налан.....	68
Чотири хвилини.....	70
Історія Сінана.....	81
П'ять хвилин.....	85
Шість хвилин.....	100
Сім хвилин	109
Історія Джамілі	128
Вісім хвилин.....	131
Історія Зейнаб.....	138
Дев'ять хвилин	142
Десять хвилин	156
Історія Гюмейри	166
Десять хвилин двадцять секунд.....	169
Десять хвилин тридцять секунд	178
Останні вісім секунд.....	189
Частина II. Тіло	193
Морг.....	195
П'ятеро.....	202
Скажене старе місто	210
Горе.....	213
Квартира.....	218
Нормальні громадянки.....	221
Сріблястий «мерседес».....	225
Вид згори	231
План.....	235
Саботаж	238

Карма	248
Дорога.....	256
Приречені.....	261
Відвідувачі.....	265
Ніч	268
Горілка	272
Людині властиво помилятися	275
Повернення.....	288
Назад до міста	294
Частина III. Душа.....	301
Міст.....	303
Блакитна бійцівська рибка.....	309
Епілог	311
Записка до читачів	313
Глосарій.....	314
ПОДЯКА.....	315

Її звали Лайла.

Лайла Текіла — так її знали друзі та клієнти. Лайла Текіла — так її називали вдома й на роботі, у будинку кольору рожевого дерева, який тіснився між церквою та синагогою в мощеному бруківкою провулку біля пристані, серед крамничок з лампами й кебабами; вуличка ця дала прихисток найстарішим ліцензованим борделям Стамбула.

Утім, почувши такі слова, вона могла б образитися й грайливо жбурнути у вас туфелькою на високій шпильці.

— *Звати, дорогенькі, не звали...* Мене *звати* Лайла Текіла.

Вона нізащо не погодилася б, щоб про неї говорили в минулому часі. Від самої думки про це почувалася дрібною, переможеною, а відчувати таке їй зовсім не хотілося. Ні, вона наполягала б на теперішньому часі — хай навіть і щемко усвідомлювала, що її серце саме припинило битися, дихання перервалося, і з якого боку не дивилася б на своє становище, марно було заперечувати: вона померла.

Ніхто з її друзів про це ще не знав. О такій ранній годині вони, напевно, міцно спали, і кожен намагався знайти власний шлях у лабіринті снів. Лайлі теж хотілося бути вдома — загорнутися в конверт теплих ковдр, і щоб біля ніг сонно та вдоволено муркотів кіт. Кіт був чорний, за винятком сніжно-білої плямки на лапі, і геть глухий. Вона назвала його Містер Чаплін, на честь Чарлі Чапліна, бо кіт, як і майстри старого кіно, жив у власному мовчазному світі.

Лайла Текіла що завгодно віддала б, щоб бути зараз у своїй квартирі, а не десь у передмісті Стамбула, у металевому контейнері для сміття з іржавими ручками та облущеною фарбою навпроти темного й мокрого футбольного поля. Контейнер був пересувний, десь метр двадцять

заввишки й удвічі менший завширшки. Сама Лайла мала метр сімдесят зросту, плюс двадцять сантиметрів пурпурових босоніжок на шпильках і з ремінцем, які досі були в неї на ногах.

Їй стільки всього хотілося б знати. Вона подумки перебирала останні миті життя, запитуючи себе, що ж пішло не так, — марна вправа, позаяк час не розплутати, мов клубок прядива. Шкіра Лайли вже ставала сірувато-білою, хоча клітини досі були активні. Вона не могла не помітити, що і в органах та кінцівках багато чого відбувається. Люди завжди вважають, що труп не живіший за повалене дерево чи гнилий пень, позбавлений свідомості. Але маючи бодай крихітний шанс, Лайла засвідчила б, що мертво тіло, навпаки, бринить життям.

Їй не вірилося, що зі смертним існуванням покінчено назавжди. Лише вчора вона ходила районом Пера, і тінь її ковзала вулицями, названими на честь військових ватажків та національних героїв — на честь чоловіків. Лише цього тижня її сміх відлунював під низькими дахами таверн Галати та Куртулуша і в задушливих, тісних кублах Топхане — жодного з цих місць не було в путівниках чи на туристичній мапі. Відомий Лайлі Стамбул відрізнявся від того Стамбула, який міністерство туризму воліло показати іноземцям.

Минулого вечора вона залишила відбитки пальців на склянці віскі, а аромат парфумів («Палома Пікассо», подарунок на день народження від друзів) — на шовковому шалику, який скинула біля ліжка незнайомця в номері люкс на верхньому поверсі розкішного готелю. У небі, високо над головою, було видно скалку вчорашнього місяця, яскравого й недоступного, мов слід щасливого спогаду. Лайла досі була частиною цього світу, у ній досі було життя — то як вона могла відійти? Як могла припинити бути, наче сон, що згасає в перших променях ранку? Кілька го-

дин тому вона співала, курила, лаялася, думала... Що ж, думала вона навіть зараз. Було дивовижно, що її розум працює на повну потужність, хоча хтозна скільки це триватиме. Їй хотілося повернутись, розповісти всім, що мертві помирають не одразу, що насправді вони продовжують міркувати про різні речі, включно зі своєю загибеллю. Та подумалося, що таке надто лякало б людей. Лайла точно злякалася б, коли була жива. Але їй видавалося дуже важливим, щоб вони це знали.

Вона вважала, що люди надто нетерпляче ставляться до ключових точок свого життя. Наприклад, припускають, що, виголосивши «Так!», одразу автоматично стаєш чоловіком чи дружиною. Але насправді доводиться роками вчитись бути одруженим. Так само суспільство чекає, що материнський (або батьківський) інстинкт мусить увімкнутися одразу після народження дитини. Насправді ж на те, щоб зрозуміти, як бути матір'ю, батьком або й бабусею чи дідусем, може піти чимало часу. Те саме стосується виходу на пенсію та старості. Хіба можна перемкнути передачу, щойно вийдеш за поріг офісу, у якому провів половину життя й закопав більшість своїх мрій? Це не так просто. Лайла мала знайомих учителів на пенсії, які прокидалися о сьомій, приймали душ, охайно вдягалися, сідали за стіл снідати й тільки тоді згадували, що роботи більше не мають. Вони досі пристосовувалися.

Можливо, смерть не надто відрізняється від цього. Люди думають, що з останнім видихом перетворюєшся на труп. Але все не так чітко. Як між вугільно-чорним та сяйливо-білим уміщуються незліченні відтінки, так і в того, що звуть «вічним спочинком», є свої стадії. Лайла вирішила, що якби між Царством Життя й Царством Посмертя була стіна, то хіба нетривка, наче з пісковика.

Вона чекала на схід сонця. Авжеж, тоді хтось знайде її, витягне з брудного бака. Лайлі здавалося, що владі буде

неважко виявити, хто вона. Треба лише знайти її досьє. Роками її обшукували, фотографували, знімали відбитки пальців, брали під варту частіше, ніж хотілося визнавати. Поліцейські відділки глухих вуличок мали особливий запах: попільниці, повні вчорашніх недопалків, кавова гуща в надщерблених чашках, кислий подих, мокре ганчір'я й гострий сморід від пісуарів, який не замаскує жоден мийний засіб. Поліцейські та порушники сиділи в тих самотісних кімнатках. Лайлу завжди захоплювала думка про те, що, коли відмерлі часточки шкіри копів та злочинців падали на підлогу, їх, не розбираючись, пожирали ті самі пилові кліщі. На рівні, не видимому людському оку, протилежності сходилися найнезвичнішим чином.

Щойно її впізнають, напевно, повідомлять родині. Лайліні батьки живуть в історичному містечку Ван, за тисячі кілометрів звідси. Та Лайла не чекала, що вони приїдуть по її мертво тіло, бо ж уже давно зреклися її.

«Ти нас знеславила. Усі обговорюють нас поза очі».

Тож поліції доведеться йти до її друзів. Їх п'ятеро: Сінан Саботаж, Налан Ностальгія, Джаміля, Зейнаб122 та Гюмейра Голлівуд.

Лайла Текіла не сумнівалася, що друзі примчать, щойно матимуть змогу. Вона так і уявляла, як вони біжать до неї, поспішно й водночас вагаючись, вирячивши очі від шоку, і скорбота тільки зароджується в них, бо первинне горе ще не усвідомлене — поки що ні. Вона почувалася жахливо від того, що їм доведеться пройти через таке болісне випробування. Але було приємно знати, що похорон вони їй улаштують шикарний. Камфора й ладан, музика й квіти, а саме — троянди. Вогненно-червоні, яскраво-жовті, глибоко-винні... Позачасова, непереможна класика. Тюльпани занадто величні, нарциси занадто ніжні, від лілій її тягне чхати, а от троянди — це ідеальна суміш чарівливої пристрасті й гострих шипів.

Небо поволі світлішало. Над видноколом, зі сходу на захід, простяглися кольорові пасма — персиковий беліні, апельсиновий мартіні, полунична маргарита, заморожений негроні. За кілька секунд із мечетей навколо полинули молитви, незграйно затремтіли навколо неї. Удалині потужно зітхнув Босфор, прокидаючись від бірюзового сну. Риболовецьке судно поверталось до порту, кашляючи димом. Важка хвиля млосно покотилася до набережної. Колись у цьому районі росли оливкові гаї й фігові сади — їх зрівняли із землею бульдозери, розчищаючи землю для будівель та автостоянок. Десь у сутінках загавкав пес — радше з почуття обов'язку, аніж зі щирого захвату. Поблизу голосно й зухвало зацвірінькала пташина, їй відповіла інша, хоч і не так радісно. Світанковий хор. Лайла чула, як гуркоче подзьобаною дорогою вантажівка, ловлячи одну яму за іншою. Скоро гудіння ранкового транспорту стане оглушливим. Життя на повну силу.

Коли Лайла Текіла була жива, її завжди дивували, а то й навіть тривожили люди, яким давали задоволення нав'язливі міркування про кінець світу. Як можна забивати нібито притомні голови всіма цими сценаріями з астероїдами, вогненними кулями й кометами, що нищать планету? На її думку, апокаліпсис — далеко не найгірше, що може статися. Можливість неунікного й суцільного знищення цивілізації лякала і впововину не так сильно, як усвідомлення того, що наша окрема смерть не чинить жодного впливу на хід речей і життя триватиме як є, з нами чи без нас. Вона завжди думала, що це — справжній жах.

Вітерець змінив напрямок, подув через футбольне поле. Тоді Лайла побачила їх, чотирьох хлопців-підлітків. Вийшли раненько покопирсатися в смітті. Двоє штовхали

